

قانون حفظ و حراست منابع آب‌های زیرزمینی کشور

ماده ۱ -

حفظ و حراست منابع و ذخایر آب‌های زیرزمینی و نظارت در کلیه امور مربوط به آن به وزارت آب و برق محول می‌گردد. وزارت نامبرده مکلف است تدریجاً نیروی انسانی و وسائل کار را فراهم سازد تا بتواند با جمع‌آوری آمار و مشخصات چاه‌ها و قنات‌ها و چشمه‌ها و رودخانه‌ها و سایر عملیات فنی وضع آب‌های زیرزمینی استفاده شده و یا نشده هر منطقه را مشخص سازد و راهنمایی‌های فنی لازم را به عمل آورد.

ماده ۲ -

وزارت آب و برق مجاز است در مناطقی که با بررسی‌های فنی و علمی معلوم شود که سطح سفره آب زیرزمینی در اثر ازدیاد مصرف یا علل دیگر پائین می‌رود و یا در مناطقی که طرح‌های آبیاری از طرف دولت باید اجراء گردد از تاریخ اجرای طرح برای مدتی با حدود مشخص حفر چاه عمیق و نیمه عمیق و قنات را ممنوع نماید. وزارت آب و برق چاره‌جویی‌های لازم نسبت به تقویت منابع آب‌های زیرزمینی معمول خواهد داشت.

ماده ۳ -

در مناطقی که وزارت آب و برق مقتضی بداند می‌تواند با اعلام قبلی حفر چاه عمیق و نیمه عمیق و قنات را موقوف به تحصیل اجازه نماید. تبصره - در مناطقی که حفر چاه محتاج به تحصیل پروانه می‌شود حفر چاه در محل مسکونی یا باغچه برای مصرف شرب و درختکاری به شرط آن که بهره‌برداری در شبانه روز از صد متر مکعب بیشتر نباشد احتیاج به کسب اجازه ندارد ولی باید قبل از اقدام به حفر چاه مراتب را کتباً به وزارت آب و برق اطلاع دهد.

ماده ۴ -

وزارت آب و برق موظف است بنا به تقاضای درخواست‌کننده به منظور راهنمایی‌های فنی متخصصین خود را به محل اعزام و امکان حفر چاه یا قنات را از لحاظ فنی مورد بررسی قرار داده و راهنمایی کند و پنجاه درصد هزینه کارشناسی به عهده متقاضی خواهد بود شرکت‌های تعاونی روستایی از پرداخت حق کارشناسی معافند.

ماده ۵ -

از تاریخ اجرای این قانون اشخاص یا شرکت‌ها یا سازمان‌هایی که حرفه آنها حفاری است و یا وسائل موتوری اقدام به چاه عمیق و نیمه عمیق و قنات می‌کنند باید پروانه‌ای از وزارت آب و برق تحصیل نمایند و بدون داشتن پروانه افراد یا شرکت‌ها یا سازمان‌ها مجاز به انجام عملیات حفاری با وسائل موتوری نخواهند بود. اشخاص و افرادی که پروانه دریافت داشته‌اند موظفند کلیه شرایط مندرج در پروانه مربوط به چاه‌ها و یا قنات‌هایی را که حفر می‌نمایند رعایت

نمایند و در صورت تخلف پروانه آنان برای مرتبه اول به مدت ۶ ماه و در صورت تکرار برای همیشه از طرف وزارت آب و برق لغو می‌شود. پروانه حفاری از طرف وزارت آب و برق مجاناً صادر خواهد شد.

ماده ۶ -

برای جلوگیری از اتلاف آب زیرزمینی خصوصاً در فصولی که احتیاج به بهره‌برداری از آب زیرزمینی نباشد مالکین چاه‌های آرتزین موظفند از طریق نصب شیر و دریچه از تخلیه مداوم آب زیرزمینی خودداری نمایند. مأمورین وزارت آب و برق در صورت عدم رعایت این مواد به مالکین چاه‌ها تذکر می‌دهند و به آنان اخطار می‌نمایند که در مهلت مناسب طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون اقدام نمایند.

ماده ۷ -

در چاه‌های آرتزین که از آنها آب زیرزمینی به خودی خود از سطح زمین خارج می‌شود و در چاه‌های نیمه آرتزین که در آنها سطح ایست آبی بالاتر از سطح اولیه برخورد به آب است مالکین چاه مکلفند به وسیله پوشش جداری و یا طرز مناسب دیگری به تشخیص وزارت آب و برق از نفوذ آب مخزن تحت فشار در قشرهای خشک جلوگیری نمایند.

ماده ۸ -

در مورد مواد ۶ و ۷ اگر به اخطار وزارت آب و برق ترتیب اثر داده نشود خود وزارت آب و برق اقدام می‌کند و مخارج آن را از طرف می‌گیرد.

ماده ۹ -

وزارت آب و برق مجاز است در هر موردی که ضروری دانست به هزینه خود وسائل اندازه‌گیری میزان آب ده و کنترل سطح سفره آب زیرزمینی در سر هر چاه عمیق یا نیمه عمیق یا آرتزین و یا قنات نصب کند.

ماده ۱۰ -

اشخاص و مؤسسات خصوصی و دولتی طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون موظفند برای جلوگیری از آلوده شدن مخازن آب زیرزمینی احتیاط‌های بهداشتی لازم را به عمل آورند و تذکرات و راهنمایی‌های مأمورین وزارت آب و برق را در این زمینه رعایت و عمل نمایند.

ماده ۱۱ -

قنات و چاه‌هایی که چهار سال متوالی بایر و بدون آب جاری مانده یا بماند در صورتی که با اخطار قبلی وزارت آب و برق به مالک یا مالکین و تعیین مهلتی که از یک سال تجاوز نخواهد کرد مالک یا مالکین نسبت به دایر کردن قنات یا بهره‌برداری از چاه اقدام نمایند مترو که تشخیص داده شده و احداث چاه یا قنات در حریم آنها با اجازه وزارت آب و برق مجاز خواهد بود.

ماده ۱۲ -

در صورت تخلف از مواد ۲ و ۳ این قانون وزارت آب و برق می‌تواند با مراجعه به مأمورین انتظامی محل از ادامه کار جلوگیری نماید و ذینفع نیز می‌تواند از تعطیل کار به دادگاه شکایت کند.
در مورد مواد این قانون هرگاه وزارت آب و برق تقاضای صدور دستور موقت نماید از دادن تأمین معاف است. و در صورتی که وزارت آب و برق محکوم به بی‌حقی شود مسئول جبران خسارات وارده به صاحب حق خواهد بود.

ماده ۱۳ -

هر گاه برای اجرای طرح‌های وزارت آب و برق جهت توسعه استفاده از منابع آب‌های زیرزمینی و سطحی احتیاج به اراضی اشخاص یا صاحبان مؤسسات خصوصی باشد به نحو مقرر در ماده ۳ قانون تعیین حریم دریاچه احداثی در پشت سدها مصوب ۲۷ تیر ماه ۱۳۴۴ عمل خواهد شد و در صورتی که در نتیجه اجرای طرح آبی که صاحبان قنات و چاه‌های عمیق و نیمه عمیق موتوری یا آرتزین و چشمه و آب جاری سیاه آب داشته‌اند نقصان پیدا کند یا به کلی خشک شود علاوه بر جبران خسارت طبق ماده مذکور وزارت آب و برق مکلف است به قدر نقصان آب که به مصرف شرب‌اهالی و دام در فصول زراعی به مصرف زراعت می‌رسیده برای مشروب کردن باغ و بستان و اراضی زراعتی از منبع یا منابع تأسیسات خود آب در اختیار آنان بگذارد و بهای آن را طبق مقررات و شرایط وزارت آب و برق بدون احتساب سود سرمایه دریافت کند.
تبصره ۱ - وزارت آب و برق مکلف است قبل از شروع به اجرای طرح‌های لازم در هر ناحیه مقدار آب قنات و چاه‌های عمیق و نیمه عمیق و آرتزین و چشمه‌سارها آب‌های جاری سیاه آن آب ناحیه را دقیقاً اندازه‌گیری نموده و اوراق مخصوص تهیه نماید.
تبصره ۲ - حقوق ارتفاقی از وضع مجاری آب به هر صورت که باشد و همچنین کلیه موارد اجرای ماده ۳ قانون تعیین حریم دریاچه احداثی در پشت سدها مانع از اجرای طرح‌های وزارت آب و برق یا طرح‌هایی که با تأیید وزارت مذکور از طرف مؤسسات ذیصلاحیت دیگر اجراء می‌شوند نخواهد شد در مورد حقوق ارتفاقی پس از اجرای طرح خسارت صاحبان حقوق به تشخیص کمیسیون مرکب از وزیر آب و برق و دادستان کل کشور و شخص ذیحق یا نمایندگان آنان جبران خواهد شد.

ماده ۱۴ -

آیین‌نامه اجرایی این قانون از طرف وزارت آب و برق تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۱۵ -

وزارت آب و برق مأمور اجرای این قانون است.

[امضاء]

قانون بالا مشتمل بر ۱۵ ماده و ۳ تبصره که لایحه آن به موجب ماده واحده مصوبه بیستم آذر ماه ۱۳۴۲ تقدیم شده و در تاریخ روز چهارشنبه ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۴۵ به تصویب مجلس سنا رسیده بود در جلسه روز یکشنبه اول خرداد ماه یک هزار و سیصد و چهل و پنج شمسی مورد تصویب مجلس شورای ملی قرار گرفت.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر حسین خطیبی